

alle brengen
En Van den
prima kracht
zal. Hierzo:
wort hem!
de Goede nu
k t e n v a n
p presenteert
t ambt der
bouwen wat
st, of althans

duceeren bij
an het ambt
et derde van
! Maar in de
tielangers.
achtigen en
bleken om
niet beginnen
dermijnen, en
i!

nl

rare reken-
ons domme
mij ook wel
of nog altijd
tegen Ooster-

ten der leer,
van '42-'43
kken? Hoor:
ereiniteit, de
er verkiezing
de volharding
den heiligen

te geschrok-
der gebeden,
uggestieviteit
a. In '42 ging
ifonderzoek",
ur van Chris-
let is me niet
over de „al-
iadigheid der
enmin, waar-
" handhaven
nderzoek des
over de leer
en uitspraak
a. De wacht
rom kan die
men eindelijk
niteit?

ondigen, als
in Nov. '43
verte wat op
waken waar-
o enthousiast
chied, zei hij
greep hij, dat
est. Maar nu
r weer dicht

e maken met
orloepig laat
a doop" maar
er zoiets
met de leer
le buurt, zegt
didaat op een

en activeeren
st de leer der
des verbonds
ding. Ook de
die des ver-
is geen twist
st het andere
wilde, dat de
onds tot haar
is waren twee
om. 9; eener-
„niet allen".
nstructie van
een „onvoor-
en. Uitwendig
die heele con-
n vanwege de
leer der ver-
haar recht
et „te houden
de leer der
achtig en in-
tel meer „de
s", doch een
e broeders in
de zaak niet
capituleeren?
id Gods naar
geleverd is"?
en apprecieert
acht betrek-

ken ging. Want III spreekt blijkbaar met in-
stemming over het afwijzen van bepaalde eenzijdig-
heden. Men heeft bezwaar, als ik het goed begrijp,
tegen de positieve uitspraken, maar niet tegen het
afsnijden der eenzijdigheden. Het bezwaar tegen die
positieve uitspraken is, dat ze „naderhand!!"
(het kwaad begon niet bij de synoden!) in feite!!
(de synoden bedoelden het heelemaal niet verkeerd!)
de confessioneele onrust!! (het waren dus
niet maar eenzijdigheden, al heeft men dat woord
voor zijn verdere plannen noodig; de confessie was
in geding!) vergroot".

Daar heb je de capitulatie al, over de heële
linie en in vollen omvang.

Capitulatie? Ja, allereerst voor 1936. De synode
zegt: er is reden tot verdenking, gevaar van confes-
sionele afwijking, symptomen daarvan. Oosterbeek
zegt: accoord! Ze laden althans op een deel der
broeders de verdenking, dat ze confessioneele onrust
in de kerken hebben gebracht.

De synode van '36 zegt: het wordt tijd de wacht te
betrekken bij de waarheid Gods. Oosterbeek zegt:
ze hadden gelijk!

Capitulatie ook voor '42. Want de synode zei, niet
officieel, maar toch duidelijk genoeg: we betrekken
de wacht bij Dordt tegen de Remonstranten. Oosterbeek
zegt: inderdaad, ze bedoelen de wacht te
betrekken bij de krachtigheid der genade etc., bij
al de kwesties die in Dordt in geding waren. Ooster-
beek suggereert ook: er waren Remonstranten,
wier „eenzijdigheden" moesten worden afgewezen.
Oosterbeek lanceert in feite net als '42 de beschul-
diging van Remonstrantisme tegen een deel der
broeders.

De synode zei: binding aan de uitspraken, die
positief werden geformuleerd doch de nega-
tieve strekking hebben om het gevaar van
Remonstrantisme den kop in te drukken. Oosterbeek
antwoordt: daartoe hadden we geen positieve uit-
spraken nodig; maar met de binding aan de
negatieve strekking der uitspraken zijn
we het hartelijk eens.

1936 en 1942 noemden geen namen; de beschul-
diging eerst, en de bedekte veroordeling daarna, ge-
schieden collectief, en zonder het noemen van namen;
men wist wel wie bedoeld waren. Oosterbeek volgt
dien eleganten christelijken stijl: geen namen noemen,
maar een deel der broeders in verdenking brengen.
Dat een aanklacht concreet moet zijn, en moet wor-
den ingediend bij den betrokken kerkeraad, interes-
seerde de synoden van 1936 en '42 niet, en Ooster-
beek evenmin. Mij is er niets van bekend, dat Bos,
de Goede etc. ooit een klacht wegens „eenzijdigheid"
(= confessioneele afwijking!) tegen iemand van hun
collega's bij diens kerkeraad hebben ingebracht; maar
desalniettemin lanceren ze hun aanklacht publiek in
een communiqué. De weg naar de hereeniging? O
neen, naar de scheuring, want met die methoden jaag
je de kerk uit elkaar. Ze hebben pas het leze heel
aanschouwelijk geleerd, dat dergelijke anonieme col-
lectieve aanklachten de kerk uiteenjagen. Maar dat
is geen bezwaar: we loopen precies datzelfde weg-
te naar onze hereeniging, zegt Oosterbeek. En
„Trouw" zegt: „belangrijke toenadering". Het doet
er niet toe, hoe je beschuldigingen lanceert. Komen
er brokken van, dan zeggen we achteraf weer thes-
traal en pathetisch: we hebben elkaar niet kunnen
vasthouden, laten we schuld belijden. En al schuld-
belijdende blijft men lopen, of gaat men opnieuw
verkiezen den krommen eenheidsweg van 1936-42, en
zegt dat dit de straat is, die tot hereeniging leidt, de
straat die genoemd wordt „de Rechte".

Dogmatisch hebben ze een heel deel der
broeders al in de steek gelaten.

En kerkrechtelijk? Wel, ze vragen herstel
van de schorsingen, voorzoover die veroorzaakt
zijn door het voor de consciëntie niet kunnen aanvaar-
den van de binding aan het „te houden voor weder-
geboren". Voorzoover!!! Het rechtsherstel wordt
niet verlangd ten aanzien van allen. Want „de
kerkelijke gemeenschap werd ook ondermijnd door de
wijze, waarop vele bezwaarden agitatie
hebben gevoerd! Agitator beteekent volgens Van
Dale „onruststoker, woelgeest, iemand die op
godsdienstig gebied de gemoederen opruipt, drif-
ver". In kerkelijke taal: iemand, die secten en milt-
rij in kerkelijke regeeringen probeert aan te richten
(Avondmaalsformulier), die zich schuldig maakt aan
scheurmakerij (K.O.).

Prof. Dr H. N. Ridderbos kan zich in de handen
wrijven; het begeerde „smafeldeel" stoomt al in volle
vaart op hem af.

Natuurlijk, men blijft net als bij het dogmatische
in den stijl: geen namen noemen. Maar iedereen kan
wel zoo ongeveer vermoeden, wie Oosterbeek rekent
onder die vele agitatoren. En ze zeggen hier in feite:
die vele hadden de schorsing en afzet-
ting verdiend. Ze voerden agitatie op een zeer
aanvechtbare wijze. Ik begrijp alleen niet, waarom
de Goede, Bos c.s. dan nog altijd gemeenschap houden
met die agitatoren en die booze muiters in hun kerk-
gemeenschap toelieten. Pas op de synode heb ik niets
gehoord van eenige aanklacht tegen wien ook maar.
Maar nu zeggen ze het in Oosterbeek hardop. „Er was
een ordekwesitie.

Capitulatie ook voor '44. Ze handelen in zuiver-
synodocratische stijl, hebben precies dezelfde ellen-
dige methoden, en geven de synoden zoowel dogma-
tisch en kerkrechtelijk wat het eigenlijke betreft gelijk.
Ik vind dit al geen „aanval" meer op de vrijmaking als
acte van trouw, want een aanval doet je den vijand nog
vóór je ontmoeten, en maakt gebruik van eerlijke wa-
penen. Maar dit is verraad in eigen gelederen.

En ik maak me geen illusies meer. Ze hebben al
tégén de vrijmaking gekozen en velen der broeders
al losgelaten met hart en mond. Het eenige wat me
benieuwt is wanneer ze zelf de conse-
quenties gaan trekken. Geef me dan liever
een overtuigden synodocraat; dan weet je tenminste
waar je aan toe bent.

Maar Ridderbos Jr krijgt zijn smaldeel wel. Here-
eeniging? Weineen; de breuklijn wordt in Oos-
terbeek alleen verlegd. En daartoe, tot het
trekken van een scheur in eigen kerken
worden onze geloovigen thans geactiveerd. Wat heb
ik aan klachten over „de droeve gebeurtenissen, die
de kerkelijke scheiding hebben veroorzaakt" (begin
Oosterbeek II), als ze daar dezelfde droevige zonden
begaan, en daarmee al een wig drijven tusschen wie
vandaag kerkelijk één zijn? Het wordt tijd, dat de
kerkeraden de geloovigen tégen Oosterbeek gaan ac-
tiveeren.

Fifty-Fifty:

Het compromis zonder bekeering

Nu nog iets over de methoden waarmee en de basis,
waarop Oosterbeek hereeniging zoekt te bereiken.

Hierboven wees ik al op het eigenaardige woord
„eenzijdigheden", waarbij men toch dacht aan confes-
sionele afwijkingen, die af te wijzen vielen. Oosterbeek
wijst dan in II ook enkele dingen af: uiterst links
de veruitwendiging van het verbond, o.a. uitkomend
in een puur voorwaardelijk achten van de verbonds-
belofte, maar evenzeer uiterst rechts de verenging
van het verbond, die de verbondsbelofte laat opgaan
in onvoorwaardelijke heilsverzekering. K. S. heeft er
al op gewezen, dat men met die afwijking van de ver-
uitwendiging van het verbond de vrijgemaakte kerken
niet raakt, omdat die zoiets niet leeren; maar de
suggestie die Oosterbeek zoo bij velen wekt, is
deze: Oosterbeek ziet naar twee kanten eenzij-
digheden, de laatstgenoemde in de positieve uitspraken
van de synoden, de eerste dus vermoedelijk bij de
vrijgemaakten. Anders had stelling II trouwens ook
geen zin; bij de bemiddelingspogingen tusschen vrij-
gemaakten en synodocraten, die men wil aanwenden,
zal men proberen het juiste midden te vinden tus-
schen de beide aanwezige uitersten. Men zal toch
niet bedoelen hypothetische ketterijen af te
wijzen?

En hier bewijst het woord „eenzijdigheden" zijn nut-
tige functie. Want als men bij beide groepen con-
fessioneele afwijking bespeurde, was
de eenige consequentie dat Ds Bos, de Goede c.s. een
nieuwe kerkformatie probeerden te stichten,
omdat ze het dogmatisch noch kerkrechtelijk (stelling
X) eens konden zijn met vrijgemaakten of synodo-
craten. Men had dan rond en open moeten zeggen, dat
men niet bezig was hereeniging tusschen
vrijgemaakten en synodalen voor te
bereiden, doch dat men beoogde uit beide formaties
een deel der leden af te scheiden, om dan daarna
het losgemaakte eskader der vrijgemaakten te com-
bineeren met het afgescheiden smaldeel der synodo-
craten, om uit die beide afgescheiden groepen
te vormen de derde vloot, die den naam „Gerefor-
meerde Kerken" voeren gaat. Als het Oosterbeek met
die confessioneele trouw in het afwijzen rechts en
links meeneens was, zou men moeten komen van-
wege de confessie tot/ nieuwe afscheiding.
Maar dat past natuurlijk niet in het raam van een
fusiebeweging.

Toen deed de term „eenzijdigheden" zijn goede dien-
sten. Want ketterijen wijst men af, doch eenzijdig-
heden vul je aan door beide kanten van de zaak
te combineeren. Niet alleen dit..... maar ook
dat. Nietwaar? Als iemand alleen Gen. 1 zou preeken,
dan zou dat zeer eenzijdig zijn. En zijn kerkeraad zou
tot hem zeggen: dominee, er staan meer hoofdstukken
in den bijbel. Maar die kerkeraad zou nooit van hem
vragen om Gen. 1 af te wijzen.

Welnu, Oosterbeek wijst rechts en links af, doch
spreekt van eenzijdigheden, en gaat
daarom ook het verschil deelen.
Wat geven en wat nemen. De belofte is niet puur
voorwaardelijk, ook niet uitsluitend onvoorwaardelijk,
maar onvoorwaardelijk-voorwaardelijk tegelijk. Vraag
maar niet, wat dat tusschenstandpunt nu precies in-
houdt. Vraag ook maar niet, of de menschen het be-
grijpen uit de krant.

De suggestie is voldoende: in den dogmatischen
strijd lag de waarheid in het midden.
Niemand hoeft te weten, waar dat midden precies op
de kaart ligt. Het is voldoende, als de menschen weten,
dat de waarheid in het midden lag. Willen ze er meer
van weten, dan kunnen ze als ze het willen hun toe-
vlucht nemen tot het project Bos-Van Teylingen, als

ze tenminste uit die in- en uitpraterij wijs kunnen
worden.

En nu komt de mythe der gemeenschap-
pelijke belijdenis. Er is een dogmatisch con-
flict geweest, Schilder had niet heelemaal gelijk, Rid-
derbos ook niet; maar ze hebben net als alle synodalen
en vrijgemaakten toch nog een gemeenschap-
pelijke belijdenis. Het is niet waar, Ridderbos
beschuldigt ons van afwijking van Zondag 27 en wij
hem; we hebben dus alleen maar denzelfden tekst in
ons psalmboek, maar lezen dien tekst juist tegen-
gesteld. Bos c.s. zeggen: dat komt van hun eenzijdig-
heden, maar ze ontmoeten elkaar toch in het midden
van de gemeenschappelijke belijdenis.

Nu is het procedé vrij eenvoudig. We keeren dus
samen tot die gemeenschappelijke belijdenis terug, of
liever we zijn op die basis altijd bijeen gebleven en
we zijn alleen maar wat binnen die ééne belijdenis bei-
den wat „eenzijdig" een verschillenden kant uit ge-
gaan. Maar nu praten we over die eenzijdigheden niet
langer. Als iemand zegt: de belofte voorwaardelijk,
dan knikken we allemaal: u hebt gelijk, voorwaarde-
lijk, hoewel niet puur voorwaardelijk. En als de ander
zegt: onvoorwaardelijk, dan zeggen we: u hebt ook
gelijk, al is onvoorwaardelijk bij de belofte niet het
eenige. We hebben voorts de eenheid in de gemeen-
schappelijke belijdenis.

Hoe staat het nu met het herstel van den confes-
sioneelen vrede? Wel, het is voldoende, dat we weer
weten dat we allen een gemeenschappelijke belijdenis
hebben. Ridderbos moet dus, al is het een beetje zuur
voor hem, zijn uitspraken 1942-1946 loslaten; we
hebben het zelf al bij voorbaat gereed gemaakt: hij
en zijn menschen hebben het ongetwijfeld goed bedoeld.
Dat is de concessie van gindschen kant. Maar voor
wat hoort wat. Er was toch ook door Schilder of door
anderen confessioneele verdenking gewekt, waarover
de consciëntie van Ridderbos terecht verontrust was.
Dus verwijzen we Schilder of wie het maar mag zijn,
ter geruststelling van Ridderbos, naar bepaalde ge-
deelten van de belijdenis.

Fifty-fifty: het verschild deelen, een mixture
van voorwaardelijk en onvoorwaardelijk, en klaar is
Kees; de confessioneele vrede is hersteld. Terwille van
Schilder moet Ridderbos zijn „onvoorwaardelijke" ar-
tikelen prijsgeven (hij had ze goed bedoeld, hoor! en
hij had ook wel wat gelijk, alleen hij was wat een-
zijdig) en terwille van Ridderbos moet Schilder een
verwijzing naar bepaalde stukken van de belijdenis ont-
vangen (hij had ook wel wat gelijk, hij was ook wat
eenzijdig, en zijn bedoelingen — o neen, de man voerde
agitatie, en wakte confessioneele onrust; dus hier geen
zalfje voor de pijn).

En de vrede is confessioneel geteekend.

Meent u het heusch? Als men terwille van Ridder-
bos' consciëntie Schilder verwijst naar Zondag 27 en
zegt: u moet om Ridderbos u daar aan houden, dan
zal Schilder terecht zeggen: dank je feestelijk voor
die vermaning; zeg het maar aan Ridderbos, dat hij
zich daar aan houdt. En als men tot Ridderbos zegt:
laat '42-'46 nu maar vallen, Schilder staat ook op
basis van Zondag 27, dan zal Ridderbos natuurlijk
antwoorden: dat zegt hij maar, doch het is niet waar.

Er is geen gemeenschappelijke
belijdenis van Zondag 27!

Men zal zeggen: ja, dat komt omdat die beide
heeren koppig hun eind vasthouden, eenzijdig als ze
zijn. Maar de massa van het volk wil dat niet. De
menschen over en weer hebben wél een gemeenschap-
pelijke belijdenis. Maar dan vraag ik: heusch? Zoo ja,
wat is dan de belofte? En voor wie is die dan? En
komt ze allen gelijkelijk toe? Dan zegt Oosterbeek:
daar begint het gezeur weer; we hebben een gemeen-
schappelijke belijdenis, meneer, en daarna verwijzen
we als de consciëntien verontrust zijn.

Ik ben bang, dat de massa ginds het zal willen.
Ik heb vele synodalen gesproken, die de heele leer
van het verbond niet meer in ereeesteerde; ze begeer-
den vrede. Ze zullen zich waarschijnlijk niet druk maken
om de vraag, waar dat midden zich bevindt, waar de
waarheid heet te liggen. Half om half? Best als er
maar eenheid komt.

Maar ik heb kinderen, en ik zie den antichrist komen;
en ik wil nu zekerheid hebben, wat mijn kinderen ge-
leerd zal worden omtrent de belofte en den eisch des
verbonds. En Barth is in de buurt, en infecteert ook
de Nederlandsche Christenheid. Nu zeg ik nooit: fifty-
fifty, eenheid vanwege de waarheid in het midden,
maar ik zeg: profetээр en zeer precies, wát de waar-
heid is. Want ik wil mijn kinderen niet opgevoed zien
in den geest van Ridderbos; hij mag toch in die een-
heidskerk van Oosterbeek ook op den kansel staan,
vanwege de gemeenschappelijke belijdenis? En ik wil
ze niet onderwezen zien in de ijzer- en leemartikelen
van Bos-Van Teylingen.

Worden we het vandaag eens? Geruststelling
van de consciëntien, zegt U; dat is
voldoende. Maar over 25 jaar? Want in 1905 gaven
ze ook een korte verklaring ter geruststelling van de
consciëntien, maar ze praatten de kwes-
tie niet uit. Geruststelling? Ja, toen ook. De ene
groep ging rustig slápen, en de andere groep ging
rustig haar gáng. En het einde is de
scheuring, kijk maar naar '44. Moeten we nu het-
zelfde spel weer spelen?

Gesteld, dat we ons over en weer laten geruststellen,
maar we zijn niet werkelijk één in de belijdenis.